

IPAROSOK LAPJA.

Pécs, 1897.

Első évfolyam.

Október 9. 11. szám.

Állami üzletek.

Sokszor van szó azokról az állami üzletekről, melyeknek tulajdonképp nem az volna a rendeltetésük, hogy hasznos és minél több hasznosra hajtssanak az államnak, hanem az, hogy minél jobb szolgáltatást tegyenek a közönségnek. A magyar királyi államvasutaknál valamennyire már érvényesült is ez az irány, különösen Baross Gábor óta, de a postánál és távírdánál még mindig túlságosan fiskális a gazdálkodás és a közérdek fölött óriási sulya van annak, nehogy egy fokozatoskéval is kevésbé emelkedjek a kicstár haszna, amit ez az intézmény hajt.

Hízen az eredmények is mutatják és igazolják ezt a különbséget a két állami üzem kezelésének elveiben. A vasutakba ropant tőkét, mintegy ezer millió forintot ruházták be az állam és ez a tőke csak újabban hoz körülbelül három és fél száztöltit, a postába és távírdába alig van beruházva említésre méltó tőke és az államnak mégis évi négy millió forintot haladó jövedelme van belőle, ami bizonyosan megfelel az összes felszerelésekbe fektetett összegnek ötven százalékos kamatoztatásának.

Nem mondjuk, hogy ez uszora, végre is, ha jól megy az állami üzlet, az nagyon helyes és nagyon jogosult ennek a kibaszására egy bizonyos mértékig. Például addig

a mértékig, amint a vasutaknál történik most, mikor helyre kell hozni néhány év mulasztását a beruházások folytonosságában és mikor a tulbecsült igények kielégítése végett egyszerre száz milliósz fedezetet ad a törvényhozás a tudatában és helyes előismerésében annak, hogy a megnőtt forgalom szükségleteivel számolni kell a közönség igényeivel, mely az állam vasutainak a közel nyolevan millió forint évi nyers bevételét szolgáltatja a teher- és személyszállítás révén.

Szó sincs róla, hogy mintaszertileg gondoskodnának itt is a teher- és személyszállításnak mindenkor akadálytalan lebonyolításáról, amint évről-évre mutatják e részben a mulasztásokat az ősi waggonhiányok. Az sem áll, mintha a személyforgalomban meg volna a kívánatos kényelem és mintha az állományok megfelelően lennének kielégítve és felszerelve. Végre pedig a vasuti személyzet sincs megelégedve, mert, a terhes szolgáltatással kevésbé állanak arányban a javadalmazások. Hanem az államvasutaknál mégis csak az a törekvés, hogy ez a nagy üzem kielégítse a nagy üzemet végre is el-tartó közönség igényeit s erre mutat épp újabban a nagy beruházási hitel, melyből a megnőtt forgalomhoz képest fokozatosan kibővítik az állomási épületeket, a váró helyiségeket, a felszerelést, berendezést.

Még ennyire sem jutottunk a postánál, távírdánál és távbeszélőnél, melyek pedig ugyanazon szakminiszterium hatáskörébe tartoznak. Érthetetlen és jogosulatlan az a felfogás, melyet a vezetők ezeknél az állami üzemeknél tanúsítanak és újabban mindjárt az alig államosított telefontól, ahol rossz a szolgálat, magasak a díjak, holott a díjmérséklések háromszorosa emelnék az előfizetők számát s ezzel a távbeszélő értékét is, azontul pedig valósággal Patópólosan megy az újabb és sürgős telefonvonalak kiépítése, még pedig nem azért, mintha a szakminiszteriumban és a szakvezetőknél hiányozna az érzék, hanem azért, mert a pénzügyminiszter ur aránylag jelentéktelen beruházásokra nem ad fedezetet.

Ugyanez a finanszírozási takarékoság mutatkozik a távírdavonalak és felszerelések kiegészítésénél s ha azok még oly sürgősek is indokoltak volnának is, ridegen jön az elutasítás, hogy nincs pénz, az államnak takarékoskodnia kell, pedig ezeken az intézményeken az állam gazdagszik valójában és a nagy hasznokat szépen besöpri a nélkül, hogy (még nagyobb haszonnak alapját vetendő) azt a gondot és figyelmet fordítaná az intézményekre, amit a publikum magánvállalkozótól is elvárhatja és annál inkább az államtól, melynek fix üzleti haszon nélkül is kötele-

100.000 sorsjegy 50.000 nyeremény.

A mag. kir. szab. osztálysorsjáték sorsjegyei kaphatók

KRAUSZ SIMON és FIA bankcégnél

a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítójánál

PÉCSETT, SZECHENYI-TÉR, BAZÁR-ÉPÜLET.

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 1.000.000 korona.

Az első osztály ára 100 Ft., 3 Ft.
 A második osztály ára 10 Ft., 3 Ft.
 A harmadik osztály ára 6 Ft., 3 Ft.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Pécs, Országot 5. sz. minden szombaton.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 8 korona, fél " 4 korona, negyed " 2 korona.

zetségei volnának a polgáraival szemben.

De hiába, még mindig és ezekben az ügyekben is az állami elv, hadd zugalódjék a tisztelt közönség, mert azt ugy sem lehet kielégíteni soha. Mélységes gyökereket vert az az elv és kellemetlen alkalmaztatik kivált a postáknál. Még a nagypostáknál is, melyek hivatalosan is államiak. Még ezekben is rendszerint alkalmazatlanok, szűkek a helyiségek, kevés a postajárat és kevés a személyzet, a belső és a külső, a kézbesítő személyzet. A postakezelés megjavítását vagy kell kiegészíteni mindenütt a közigazgatási bizottságoknak, a kamaráknak és ezek kérésére a postaigazgatóknak, akik bizonyára szintén megteszik a panaszukat és bejelentik az igényeiket hivatalból, de arra a bizonyos kemény szóra találnak, hogy: nincs pénz, mert perze a posta és távirda arra való, hogy évi négy millió forintot jövedelmezzen az államnak, amit aztán el lehet költeni katonai cifraságokra, új puskákra és effle fontos dolgokra.

Az perze nem fontos, hogy maguk a posta tisztviselői, kiknek

munkája után ez a jövedelem előáll, emberséges fizetést kapjanak. Ezzel már nem törődik a pénzügyminiszter s valóságos csoda, hogy a postáknál annyira gondos, tevékeny és becsületes személyzet, a melyet oly nyomoruságosan fizetnek. Különösen áll ez nem állami posták vezetőire, akik kisebb állomásokon tulnyomóan 180 frt évi díjazást kapnak, de oly terhes kötelességekkel, melyek az egész idejüket és tevékenységüket kimerítik. Szégyenletes, hogy az állam olyan „üzletnél”, melyen milliókat nyer, a szegény emberek munkájával uzsorászkodik, amint ezt a szeméremre lobbantották nemrég is maguk, a velük való elbánás fölött kétségbeesett postamesterek. Mikor tehát most kimutatják, hogy a posta és távirda esztendőről-esztendőre fokozódó haladványokban milliókat jövedelmez, valóságos, a tisztesség és a munkabecsülés következménye, hogy az állam ezeknek az intézményeknek kezelésénél szem előtt tartsa a közönség jogos igényeit és hogy fizesse meg becsületesen azoknak a munkáját, kik a magas kincstár jövedelmező üzleteiben tisztviselők.

Tüntető körmenet.

A pécsi szociáldemokraták vasárnap tüntető körmenetet rendeztek az általános titkos választói jog mellett a főkapitányság engedélyével.

Nem a mi földatunk bírni, vajjon helyes, vagy helytelen volt-e, hogy a főkapitány megadta az engedelmet, de egyet el nem mulaszthatunk konstatálni, hogy mi nagy veszedelmet látunk hazánkra, társadalmi szervezetünkre, ha ez a hazánlali tömeg, amint magát előszeretettel nevezi, jogot követel magának, olyan jogot, amely csak éret, s hozzá politikaiágra éret népeknek lehet a forró öhlajtása.

Az, aki azt mondja, hogy Magyarország nem az ő hazája, aki nem ismer vallást, istent, rendet, az hiába követeli a jogát, azt a mi társadalmi szervezetünk meg nem adja neki. Hazafiság nélkül ebben a hazánlali nincs létjogosultsága semmiféle szervezetnek, így tehát a szociáldemokratáknak sem.

Mindazonáltal, hogy ne vállaljunk elfogultsággal, tudósításunkat a tüntető körmenet és az utána következő népgyűlés lefolyásáról a következőkben adjuk:

Délután 2 órára volt ugyan kitűzve a tüntető körmenet elindulása, de még ekkor a kiindulási helyen, a gyár-utca 7. szám alatti egyleti helyiségben minden esedeti volt.

Az „Iparosok Lapja” tárcája.

A szerencse.

Az „Iparosok Lapja” fordított tárcája.

Az ufai kormányzóságban élt egy Ijász nevű baskir. Ijász atyjától nem örökölt gazdagságot. Atyja megházasította s egy évre rá meghalt. Akkor minden vagyonra hét kanca, két tehén és egy csomó juh volt. Ijász azonban tudott gazdálkodni és szerzeni; feleségével együtt reggeltől estig talpon volt, legkorábban kelt és legkésőbbben fektült le. Ily módon vagyonra évről-évre gyarapodott és harmincöt esztendő elmúltával gazdag ember volt.

Ekkor volt kétszáz lóva, százötven darab marhája és ezerkésztíz juh. Béresei a földeteken dolgoztak, míg a családleányok fejtek a teheneket,

kumiszt, vaját és sajtot készítettek. Ijász bőségben élt és az egész környéken irigyelték. Az emberek így szólták:

— Milyen boldog ember ez az Ijász! Mindenből annyija van, hogy meg sem kell halnia.

Kiváló emberek keresték az ismerettségét és érintkeztek vele. Messze-vidékről jöttek vendégei, a kiket Ijász mind barátságosan fogadott, megvendégelvén őket étellel és itallal. Akárki jött, készen állott számára a kumiszt, a tea, halveles és búrnyhus. Ha vendégek érkeztek, rögtön leváltak egy búrnyút, ha sok vendég jött, egy kancaát mészároltak le.

Ijásznak két fia és egy leánya volt. A fiukat megházasította, és leányt pedig férjhez adta.

Mig Ijász szegény volt, fiai együtt dolgoztak vele. Ők őrizték a lovakat

és a juhoikat. Mikor azonban meggazdagodott, elbizakodottá váltak és az egyik iszákoskodni kezdett. A legidősebb egy veredékséln elpusztult és a fiatalabb, a kinek nagyraívógó anyosa volt, nem akart tovább atyjának engedelmeskedni. Ijász kénytelen volt neki kiadni a részét.

Odaadott neki egy házat és sok barmot, mi által vagyonra megapadt. Nemsokára ezután a juhok között valami betegség ütött ki és sok elpusztult közülük. Ezután inséges esztendő következett, takarmány nem termelt, és a tél folyamán sok marha elhullott. A kirgizek elvették Ijász legjobb darab földjét. Birtoka folyását csokkent. Mindig többet vesztett, erője fogyott, és hetven éves korában odajutott, hogy el kellett adni a prémeiket, szőnyegeket, nyergeket és kibukákat, végül

Csak a vörös kűeszmás, piros mellszalagos rendezők jártak a helyiség udvarán, a kapuban pedig egy kocsirol az esteli mulatsághoz számtal sörös hordókat hengergettek le.

Egynevet háromkor azonban egyszerre váratlanul benepesült az udvar. Az Ágoston-térről, meg a Hétéfejedelem előtti gyülekező helyről érkezett vagy ezer ember, férfiak és nők vegyesen. Utánuk aztán megindult a népvándorlás mintegy parancsra és nagy csoportok követték egymást s mire a szigeti külvárosból is megérkeztek a tüntető, már nem fértek el a tágas udvarban s kiszorultak az utcára.

Félhárom után a rendezők szervezni kezdték a körmenetet. Végül József vezetésével megindult az első csoport, vagy husz vörös-kűeszmás rendezővel az élen a következő felirású tábla elővittele mellett:

Jogot a népnek
A munkásoknak hazát
Kivinni akarunk!

Ezt megelőzte egy tábla - a magyarországi szociáldemokrata párt pécsi szervezete - felirással és követte két munkás által vitt kétynyelű fehér zászló, melyen ott állott: Éljen az általános választási jog! A zászló piros szalagjait két piros kokárdás munkásleány fogta. Ide sorakozott a pár száz munkásné, a kik a tüntető körmenetnek a legelőkelőbb részét képezték és so-

raikból vörösölt ki fehér alapon a következő jelszó:

A világ összes munkásai egyesüljenek!

A gyár-utca és ferenciek-utcája torkolatánál állt fel a tüntető körmenet eleje s a többiek, a kik fértek, tömött sorokban az utcán, mások pedig az udvaron álltak fel. A munkás dalokör után foglaltak helyet a szentkúti földművesek és sorban utánuk a többi küldöttek, a jelzőtábla alatt, a következő sorrendben:

űszögi földművesek;
készüi és málymi földművesek;
patacsi földművesek;
építő munkások;
jogfosztott bányamunkások;
szabolcsi jogfosztott munkások;
ruházati ipar munkásai;
vas- és fémmunkások;
pécsi fuvarosok;
püspökbagodai földművesek;
Zsolnaygyári munkások;
faipari munkások;
kisközlári és mislenyi földművesek;
cserkuti földművesek;
elnyomott téglamunkások.

Természetesen, tömélten sok kíváncsit is összehozott a körmenet s mikor megindult, a gyár-utca és a Ferenciek-utcája beláthatatlan sokaságtól hullámozott.

Mert a főkapitány a király-utcát kizárta a körmenet utvonálából, annak iránya lényegesen megváltozott és a Ferenciek-utcáján át a

Széchenyi-térre ért, honnan az Irigalmások-utcáján át a »Mátyás király« előtt lefordult és az országuton keresztül a gyár-utca alsó részén át a Tornacsarnok épülete előtt a játékonny negyelt és a Tornacsarnok közötti téren állapodott meg, mint a négytűlés színhelyén.

A nép hullámozó tömege, a mely kitett ölezer ember, a legnagyobb rendben hömpölygött a jelzett irányon végig. Mindenki mellén, férfien, asszonyén, leányén és gyerekekén ott volt a vörös szalag a következő felirással: Jogot a népnek! S a résztvevők jelző tábláit megszakította itt egy tábla ezzel a jelmonddal: Egy mindannyiért, mind egyért; enni! Mi nem vagyunk szlávok, és germánok, hanem szociáldemokraták; majd egy: »A síkra ki, munkára fel, ne késsünk kivívni az újjászülésünket! Természetesen nem hiányzott a 8 órai munka, 8 órai szórakozás, 8 órai alvás jellegje sem s egy táblán a következő felirat volt:

Ha jók vagyunk
katonáknak,

Legyünk jók hát választóknak!»

E jelszavak hangoztatása és eljenzése mellett ment ki a körmenet a gyárutcaól, hol Rónagy Ignác rendőrkapitány és Selyényi Antal rendőrbiztos nyeltek fel a rendre s ért a városháza elé, hol

utolsó marháját is. Most már semmije sem volt és öreg napjaira feleségével együtt más embereknel kellett kényeret keresnie. Semmije sem maradt más, mint a testén való ruha és felesége, Samszemagi. Fia egy távoli vidéken lakott, leánya meghalt.

Szomszédjuk Muhamedsah, részvétet érzett a két öreg iránt. Ez jó ember volt; nem volt sem gazdag, sem szegény és egyforma életét élt. Visszaemlékezett Ijasz vendégszeretetére és így szólt:

— Él j nálam Ijasz, öregdeddel együtt. Nyáron dolgozz erdőhöz képest, télen pedig hiszlad a marhákat. Samszemagi fejti a kancákat és kumiszt készíthet. Ezért adok nektek ételt és ruhát. Mondjátok meg továbbá, hogy mire van még szükségtek és azt is megkapjátok. Ijasz köszönetet mondott szom-

szédjának, és így élt feleségével együtt, mint munkás Muhamedsahnál. Eleinte nehezen ment, de később mindketten megszokták és erejük-höz képest munkálkodtak.

Muhamedsahnak előnyére vált, hogy ilyen munkásai vannak. Mint-hogy az öregeknek maguknak is volt bírtokuk, minden munkában járatosak valának, nem lebszeltek és elkövettek tőlük minden telhetőt. Muhamedsahnak magának is fájt látni, hogy ezek az emberek, a kik oly magasan voltak, oly mélyre sülyedtek.

Egyszer történt, hogy Muhamedsahhoz valahonnan messziről rokonok jöttek látogatónak. Egy mol-lah (arab pap) kísérte őket. A gazda megfogadott egy kost és le-vágatta. Ijasz lehuza a kosról a bört, megfőzte az állatot és be-küldte a vendégeknek. Mikor ezt

megették és teát is ittak, kumis-zsal frissítették föl magukat.

A házigazda és vendégek puha vánkosokon ültek, csészékből kumiszt ittak és társalogtak. Mikor Ijasz munkáját bevégezte, elment az ajtó mellett. Muhamedsah látta őt és így szólt rokonaihoz:

— Láttátok azt az öreget, a ki erre ment?

— Láttam. De mi különös van rajta?

— Ó volt a leggazdagabb mindenek között. A neve Ijasz. Bizonyosan hallottátok felőle.

— Bizonyára hallottam felőle. Hiszen hire messze terjedt.

— Nem maradt semmije. Nálam él, mint munkás, felesége pedig a kancákat feji.

— Az idegen csodálkozott, csettintett a nyelvélvél, megrázta a fejét és így szólt:

Vaszary Gyula főkapitány is végignézte. Itt a munkásdalárdra rágyújtott a szociálista indulóra és mind lelkesebb lett a hangulat s bizony hallottunk nem egy asszonyt és leányt is, a mint elkialtotta:

— Éljen a világot átalakító nemzetközi szociáldemokrácia!

— Éljen az általános választási jog és titkos szavazás!

— Jogot a népek!

— Munkások, munkásokok fogadjatok kezét jogaitok kivívására.

Mikor az országuton az Udvardy vendéglőjéhez ért a menet, egy cigánybando kiált a kapuba és a Marseillaise-vel fogadta s huzta, míg az óriás tömeg el nem hőmpölygött előtte. Megindulásokor a menetnek háromnegyed három volt s mire a tornacsarnok melletti térre ért az eleje, félnegyre járt az idő s aztán pár perc alatt belepte az egész tért az emberáradat, hogy a népgyűlést meghallgassa.

A hatóságot a népgyűlésen Reeh György, rendőrkapitány, Oberhammer Antal, rendőrfogalmazó képviseltek, Trixler Aladár rendőrbiztos kíséretében. Mikor a tömeg elhelyezkedett a téren, felállt a szónoki emelvényre Végő József és üdvözölte a népet, konstatálván, hogy a körmenet az ügyszó méltóan folyt le. Erre megválasztották a népgyűlés elnökeivé Szabó Józsefet

és Getzl Károlyt; jegyzővé pedig Kirsteier Jánost. A munkásdalkar élönkeltette erre a szociálista indulót, melynek lényege, hogy nem barbár fegyverekkel, hanem ész és tudomány fegyverével harcolnak s kezdetét vette a népgyűlés tárgya az általános választási jog és a titkos szavazás megbeszélése.

Bokányi Dezső, budapesti kiküldött volt a népgyűlés szónoka. Bokányi ismert szociálista agitátor s heve nem egyszer most is elragadta, de azért egészében olyan beszédet tartott, hogy a pécsi Pollákok és egyéb magukat hazítlan szociálistáknak nevezők tanulhatnak tőle. Kezdetre a 48-as időkkel, de bár majdnem egy óráig beszélt, a gyűlés tulajdonképeni tárgyáról vajmi keveset szólt. Hanem annál inkább jellegzett a szociálistákat a nemzetközi cím miatt a hazafiatlanság vádjá alól tisztázni. Nemzetköziesek ők — ugymond — elveik keresztültételben; azt akarják, hogy Európa minden jogtalan népe megkapja jogait; s ha királyok megsokolhatják egymást a világbeke érdekében, mért ne ölelhetnék ők keblükre a német, francia, vagy oláh és szláv munkást, a ki olyan jogtól fosztott, mint ők s a kiknek jogokat kivívni akarnak. Védekezett az osztozkodás vádjá ellen is s hangoztatta, hogy békés uton, a nép tanításával, eszméik mellett

folytoson agitálással, a kulturai haladás útján vívják ki céljaikat.

Utána Smira Károly beszélt, de mert a gyűlés főszónoka elbeszélte előle mindent, rövid bevezetés után a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„Mert a választási jog a munkások felszabadításának egyik legfontosabb eszköze, kimondja a Pécsen tartott év október 3-án tartott népgyűlés, csatlakozik a magyarországi szociáldemokrata párt által a választási jog érdekében megindított mozgalomhoz és minden erejével azon lesz, hogy ez általános választási jog kivívására.”

Szabó József beszélt még röviden, majd Bokányi Dezső élt a zászó jogával és az elnök a népgyűlést befejeztetnek nyilatkozta. Erre lerakták a zászlót és a jelvénytáblákat a szónoki emelvényre és öt órakor a tömeg rendszerben szétszórt.

Este a munkásegyleti helyiségben ünnepegy és mulatság fejezte be a napot.

Nemzeti társadalom.

Mind sürűbben hangoztatják, hogy a modern eszmék, melyek a múlt nyugat társadalmát irányították, már a mi fejlődő társadalmunkat is áthatották, mely így módon a

— A szerencse olyan forgandó, mint egy kerék; egyiket felemeli a magasba, a másikat leteszi a mélységbe. Az öreg bizonyosan epezi magát?

— Ki tudhatja azt? Csendesesen magánál és derekasan dolgozik.

Erre a rokon így felelt:

— Nem lehetne vele beszélni? Ki szeretném kérdezni életének folyása felől.

— Miért ne? Lehetésem, — válaszolt a gazda és kiküldött a kibitkából:

— Nagyapuska, gyere be, igyál kumiszot. Hozd magaddal az öregedet is.

Iljász és felesége belétek. Iljász köszöntötte a vendégeket és a gazdát, elmondott egy imádságot és lekuporodott az ajtó mellé; az öreg asszony a függöny mögé ment és a háziasszony mellé ült.

Iljásznak adtak egy csésze ku-

miszot. Ő meghajtotta magát, ivott egy keveset és félre tette a csészét.

— Hogy vagy nagyapuska? — kezdte a szót a rokon. — Ugy-e, nehezreder esik, mikor bennünket látsz, visszagondolni korábbi életedre, a melyet szerencsében és boldogságban töltöttél, most, a mikor új szegénységben vagy?

Mosolyogva felelt Iljász:

— Ha én beszélnék neked boldogságról és boldogtalanságról, nem hinnéd el. Kérdezd meg inkább az öregemet. Egy asszonynak a mi a szívén van, az van a nyelvén is. Ő bizonyosan a teljes igazságot fogja mondani.

A vendég átszólt az asszonyhoz: — Mondd anyuska, hogyan gondolkodol korábbi szerencsédre és mestani szerencsétlenségedre?

Sanszemagi így felelt a függöny mögül:

— Én így gondolkozom: Ötven

évig éltünk az öreggel. Kerestük a boldogságot és nem találtuk. Én csak most, körülbelül egy év óta, mióta semmink se maradt és munkássáron éltünk, találtuk meg az igazi boldogságot. Ennél másra nem is vágyunk.

Ere magzat fölött igen elcsudálkozott az idegen. A gazda is nagyon csodálkozott és hátravetette a függönyt, hogy az öregasszonyt láthassa. Az anyóka ott állott, keresztbefont karokkal. Mosolyogva nézett az öregre és az öreg is mosolygott. És aztán még egyszer így szólt:

— Igazat mondom és nem tréfátok: egy félszázadon keresztül kerestük a szerencsét és nem találtuk meg addig, a míg gazdagok voltunk. Most nem maradt semmink, idegeneknél keressük kenyerünket — így megtaláltuk a boldogságot.

nyugati társadalmak nivójára emelkedett.

Az összeolvadási processzus csakugyan megkezdődött, de a különféle elemek, a különféle vallási, faji, nyelvi- és osztály-nézetek még nem forrtak össze egy szétörhetetlen egészévé, az elemekből még nem alakult meg az új vegyület: a magyar nemzeti társadalom.

Ha figyelmesen analizáljuk a külföldi társadalmakat, azt találjuk, hogy két fő, egymással némileg ellentétes jelszó viszi azokban a vezérserepet. Ez a demokratizmus és nemzetiségi eszme. E kettő tagadhatatlanul némileg ellentétes, de egymást azért nem zárja ki. A demokrácia minden embert egyenlőnek ismer; faj, vallás, nyelv és vagyon mellékes, fő az ember, legfeljebb a tehetségek szempontjából ismerényes különbséget, de még e téren is tiltakozik esetleges osztályok alakulása ellen. A demokratizmus jelszava bejárja az egész világot, igazi kozmopolita eszme; addig ér el, a meddig csak emberek laknak.

A nemzeti eszme, — századunk szülötte, — pedig korlátokat rak az ember és ember közé a faj és nyelv szempontjából. Csak addig terjed, a hol egy nyelvű emberek laknak. Különbséget tesz francia és angol, magyar és német közt,

de e különbségek megszüntetésére törekszik minden áron az ország határain belül s a népesség egyenlívűvé tétele minden eszközzel folyik.

Vannak ugyan más eszmék is, melyek a művelt társadalmak nagy részét élénken foglalkoztatják; kivált a hanyatló század végén keletkeztek jelszavak, melyek különös erővel ragadják magukkal az embereket, de ezek legfeljebb a XX. században fognak élni (míg most csak fejlődnek), de a demokratizmus és a nacionalizmus azon eszmék, melyek a XIX. század történetét irányították, és annál is inkább ezekkel kell most foglalkoznunk, mert mi még nem valószínű, hogy ezeket sem, addig pedig nem foglalkozhatunk az újabb eszme-áramlattal.

Csak egy pillantást vessünk meg a két vezér eszmére, vajon célszerűek voltak-e ezek a társadalom boldogulását előmozdítani? A demokratizmus szétpattantotta a középkor bilincseit, melyek az újkori társadalmi műveltségnek már szűkek voltak. . . . A folyton művelődő és öntudatra jutott alsó osztályok felszabadításával megkoszorozta a munkás kezek számát s az emberi jóléthez szükséges dolgokat megsokasította. Sőt — elvben — határtalan nagygyá tette az emberi összműködés lehetőségét,

amennyiben azt minden emberre kiterjesztette. De a demokratizmus diadalra jutása és elterjedése idejében még nem volt az emberi műveltség oly magas fokú, hogy az emberi összműködés ezen óriási kereteit tényleg kitölthette volna. Határok kellettek, s ezeket állította fel a nemzeti eszme, az összműködést egy faj, nyelvű emberek csoportjára szorította. Így egészíti ki egymást e két ellentétes eszme. Ez bizonyítja éppen szűkséges és hasznos voltak: a demokratizmus új erőforrásokat teremtet, a nacionalizmus kereteket alkotott, melyben azok tényleg működni tudtak.

És most nézzük, hogy e két eszme, mely tagadhatatlanul vezette és sok tekintetben és sok ideig egyedül vezette a boldogulás felé az európai társadalmat: mennyire hatotta át az új Magyarország zsenge társadalmát.

»Milyen demokraták vagyunk mi?» — tette Jókai egyik legkitűnőbb tárcája címévé, melyben maró gunnyal oroszoza a magyarországi azon sarkalatos hibáját, hogy mindenütt a különbségeket keresi. Nálunk igazán nemcsak a műveltség szerint szakadozik meg a társadalom, de rang, születés, vagyon szerint; keressük a különbségeket a tudomány, irodalom és művészet terén, keressük jóformán

— És miben áll a ti mostani boldogságotok?

— A mi gazdagok voltunk, egy órai nyugalmunk sem volt, nem beszélhetünk ki magunkat, nem gondolkodhatunk lelkünkre, nem imádkozhatunk Istenünkhöz. Mennyi gondunk volt! Vendégek jöttek és velük a gond: mivel vendéglük meg, mivel ajándékozzunk meg őket, hogy ne pletykázzanak felőlünk? A mikor elmentek, a bérések után néztünk. Ezek szerettek henyezni, jobbiteni enni — mi azonban a miénket iparkodtunk összetartani — és ekkép véteztünk. Gondot okozott nekünk, hogy a farkas ne tépjen szét egy csikót vagy borjút, hogy tolvajok ne károsítsanak meg bennünket. Mikor lefeküdtünk, nem nyughatunk béken a gondok miatt, hogy a bárányok nem nyomják-e agyon egyel-mást, az éjszaka közepén fölkel-

tünk; alig nyugodtunk meg, ismét közeledett a gond, hogy mikép lássuk el magunkat télre abrakkal. De nemcsak ez — magunk között sem volt egyetértés. Ő így akart valamit csinálni, én amugy — ennek veszekedés és bűn lett a következése. Gond következett gond, vétek vétek után — és egy boldog óránk sem volt.

— És most?

— Most ha fölkelünk, szeretetlen és egyetértés között beszélgetünk. Nincs mi fölött vitakoznunk, nincs, a mi gondot okozon — csak egy gondunk van, hogy urunkat szolgáljuk. Így erőnkhez képest kedvvel dolgozunk, hogy az urnak ne legyen vesztése, hanem nyeresége. Ha a munkából jövőnk, az ebéd kész, kész a vacsora is, és kumisban sincs hiány. Ha hideg van, a kályha mellett melegszünk, vagy fölveszszük a bundát.

Arra is van időnk, hogy beszélgessünk, lelkünkre gondoljunk, imádkozunk Istenhez. Ötven évig kerestük a szerencsét és most megtaláltuk.

A vendégek nevettek.

Iljász azonban így szól:

— Ne nevesetek, testvéreim. Nem tréfárolt van szó, hanem az emberi életről. Az öreg és én boldogok voltunk, a miért gazdaságunk elvezetése miatt sirunk. Most megmutatta nekünk Isten az igazságot; nem szórakoztatásokatokra, hanem javatokra fedeztük fel nektek ezeket.

— Ez bölcs beszéd, erősítette meg a mollah. Iljász igazat mondott. Így áll ez az írásban is.

A vendégek elgondolkoznak és nem nevettek többet.

(Toljstoj után oroszról.)

a társas együttlét minden vonatkozásában.

Nálunk a legtisztességesebb, legműveltebb kereskedő — «csak kereskedő»; a legkifogástalanabb iparos — «csak iparos.» Az állami-vatálnok lenézi a megyei, a városi és a magántisztviselőket.

A leghomogénabb elemek közé is hierarkikus fokozatokat illesztünk mesterséges eszközökkel. E tekintetben bizony nagyon messze vagyunk a külföldtől. Nem is merek Amerika, Anglia vagy német szomszédaink példájára hivatkozni, de láttam, hogy a miennél kisebb nemzetek is a »Brödrafolken« (a skandináv testvér-nemzetek) népei is mennyire átrétekkel és jelszó fontosságát és mennyivel inkább megvalósították mint mi. Itt minden ember ember első sorban, csak aztán nézik, hogy milyen ember; s a gyengébbet, a kevésbé intelligens nemhogy eltaszítanák maguktól, de fölemelik magukhoz és megadják neki az eszközöket az igazi műveltség elsajátításához. Ezért van ott oly nagy intelligencia, ezért vannak azok a boldogabbak és boldogabbak az ottani emberek. Az igaz, hogy ezen eszméket ott már az iskolában szivják magukba, míg nálunk nem egyszer az ellenkezőre lehetne rámutatni.

Nem, demokraták nem vagyunk s tán még kevésbé szolgáljuk a nemzeti eszmét, bár néha mellünkkel verve mondjuk, hogy sovíniszta magyarok vagyunk. Valóban nem vagyunk sovíniszta, sőt nem is tudjuk igazán, mi a sovínizmus. Nézetünk szerint a sovínizmus, mint a nemzeti eszme tulhajtása, nem is lehet helyes; annál kevésbé, mert mint minden, úgy a nemzeti eszme sem örök érvényű. Nem is e mellett történik lázadás, csak azon szinte hűnös könnyelműség ellen szólnak, melylyel nyelvünk és önmagunk irányában vagyunk éppen ma, a mikor a nemzeti eszme talán zenitjén tündököl.

A nemzetiségi eszme nem egyedül és kizárólag az egyenlőség eszméje. Ez fejezi ki a nemzet egész törekvéseit, vágyait, reményeit. Az arra vezető eszközökben lehet eltérés, de maguk a törekvések, vágyak, remények egyek és azonosak. De mi előbb tartozunk valamely fajhoz, felekezethez, előbb valamely gazdasági érdek-csoport-

hoz és sok más egyébbhez, és csak azután vagyunk a magyar nemzet tagjai, a magyar állam polgárai.

Az eszmék fejlődésének története igazolja, hogy voltak idők, mikor más eszmék (vallás, születés stb.) voltak főbenjáró fontosságúak, de a társadalmi analízis azt is igazolja, hogy ma az iménti értelemben vett nemzetiségi eszme viszi a vezérszerepet és ennek zászlója alá kell nekünk is sorakoznunk. Ismét a kis skandináv népekre mutathatók, tanuljuk meg ezektől, mit tesz az a nemzeti eszmét mindenek fölé helyezni. Van-nak ott is kisebb jelszavak, melyek a népesség egy-egy részét vonják magukhoz, melyek gyakran ellentétesek és vízályokot idéznek elő, de mikor nagy nemzeti és állami érdekekről van szó, mikor a külföld felé, vagy ellen kell fordulni, úgy az a dán elsősorban dán, a norvég felé, vagy ellen kell fordulni svéd, mindenki társadalom, mint egységes falanx jelentkezik. És ilyenek mi nem vagyunk.

Nem sajtúnk, nem vált meg vérünkkel az a két eszme, mely maig a világot irányítja. S a mint itt tenni eddig a magunk hasznára elmulasztottunk, azt most köteleességünk pótolni. Az elmúlt fejedelmi napok epizódjai kirántottak eddigi igénytelen helyzetünkkel s mint a nagy nemzetek nemzetörzsei szerepelünk ezentul. Ezért hát nekünk is magunkévé kell tenünk azokat az eszme-áramlatokat, melyek a nagyobb, műveltebb nemzeteket irányítják, s az új eszmék elfogadásában és áthasonításában most immár velük kell lépést tartanunk. Ez a kötelezettség új állásunkkal jár. S meg vagyunk győződve, hogy ha becsülettel megfelelünk új hivatalunknak, az elmúlt napok nemcsak politikai, de társadalmi és kulturális tekintetben is szebb s dicsőbb időknél lesznek előzőivé.

Személyei Kornél.

Ipari jogvédelem.

Vasárnap nyílt meg Bécsben a nemzetközi ipari jogvédelem tárgyában megtartandó kongresszus, melyen a legtöbb államok küldöttei vesznek részt. Ez a kongresszus ránk nézve több szempontból bir nagy jelentőséggel; mindenek-

előtt azért, mert sem Magyarországnak, sem Ausztriának eddig nem voltak tagjai az ipari jogvédelemet nyújtó nemzetközi uniónak, most azonban annak tagjai sorába belépnek, de egyszerre mind arra fog-nak hatni, hogy az unió reorganizáltságát és működését a jogvédelem tekintetében modern alapokon szerveztessék. Nem voltak annak tagjai Németországnak és Oroszországnak; az előbbi az unióban vezérszerepet játszó Franciaországgal ellen való animozitás tartóztatta vissza a belépéstől, míg Oroszországnak fejletlen ipara eddig nem érezte szükségét a nemzetközi jogvédelemnek, sőt a megszorító intézkedéseket magára nézve feszélyelőnek tartotta. Németországnak azonban már nagyon régen éri a visszavonulási hátrányát s nem szenved kétséget, hogy a legközölelebbi jövőben tagjává lesz az uniónak. Ha ez megtörténik, a világ mindazon államai, melyeknek ipara némi jelentőséggel bir, közös és kölcsönös védelmére kelnek az ipari tulajdonjognak, melynek kellő védelembe részesítésétől függ sok tekintetben az ipar fellendülése.

A bécsi kongresszus nagy jelentőségét az előzmények tüntetik fel, minél fogva szükségesnek tartjuk az ipari jogvédelem céljából létrejött unió rövid történetét annál is inkább megismertetni, mivel eddig Magyarországnak annak tagja nem lévén, céljai és működése előttünk többnyire homályban maradtak.

Az 1873-iki bécsi világgiallítás alkalmával megtartott nemzetközi szabadalmi kongresszus által meg az első lökést az unió megalakítására. E kongresszus, melyben Európa csaknem minden nevezetesebb iparos állama képviselve volt, a következő határozatot alkotta: Tekintettel a szabadalmi törvények feltűnő egyenlőségére és tekintettel a nemzetközi forgalom változott viszonyaira, a szabadalmi törvényhozás reformja szükségesnek ismertetik el és sürögés ajánlatuk, hogy a kormányok a szabadalmi jog védelme tárgyában mielőbb nemzetközi megállapodásra jussanak.

E határozat nem maradt papíronon s már az 1878-iki párisi világgiallítás alkalmával tényleg előlégt lett téve a bécsi kongresszus által elfogadott határozatnyának, mennyiben az ipari jog védelme céljá-

ből nemzetközi kongresszus hivatalos gyűlésébe. Ez a kongresszus már messze túlhaladta a bécsi kongresszus álláspontját, mennyiben a minták és végdíjegy védelmét is bevonta tanácskozásai körébe. A kongresszus az ipari tulajdonjog minden irányban való nemzetközi megvédését tartotta szükségesnek, s az ipari jog minden nemének ottalmi céljából különböző, de egységes jellegű törvények alkotására hívta fel a kormányok figyelmét.

A kongresszus által elfogadott ezen általános alapelveken kívül az ipari jog egyes ágazataira nézve különös határozmányok is alkottattak, melyek taglata az azonban messzire vezetne. A kongresszus azonban nem elégedett meg határozatainak kimondásával, hanem állandó bizottságot állított fel, melynek feladatává tétetett a határozatok végrehajtását előmozdítani s az ipari jogvédelem tárgyában hivatalos jellegű nemzetközi tanácskozmány egybeállítását szorgalmazni.

Az állandó bizottság utóbbi feladatainak teljesítése érdekében elkészítette az ipari jogvédelem céljából alakítandó nemzetközi unió tervezetét s azt a diplomáciai tárgyalások megindítása előtt 1879-ben a francia földművelési és kereskedelmi miniszterek elé terjesztette, minek következtében 1880. évi január 4-én Párisban megnyitották a hivatalos jellegű nemzetközi tanácskozmány, melyben 19 állam képviselői vettek részt. A tanácskozások szubsztrátumát egy szerződés tervezete képezte, mely szerint a résztvevő államok az ipari jogvédelem tekintetében bizonyos egységes törvényhozási intézkedések alkotására kötelezik magukat, melyek által nyugtalan jogvédelmet a szerződő államokban egy a bel-, valamint a külföldi ipartermékek egykép élvezendik.

Az 1880-iki párisi konferencia azonban a szerződés tervezetét csak megvitatta, de végérvényes határozatokat nem alkotott. Az államok képviselői ad referendum vették az előterjesztéseket s ezek felett hosszas diplomáciai tárgyalások indultak meg, míg végre 1883. évi március 20-án egy új officiózus nemzetközi tanácskozmány tartott meg, melyben 20 állam vett részt s mely az unió

tagjait kötelező szerződést véglegesen megállapította.

E szerződés lényegesebb határozmányai a következők: A részes államok az ipari jogvédelem céljából szövetségbe lépnek. A szövetséget képező államok iparosai a szövetséghez tartozó minden államban egyenlő jogvédelmet élveznek. A találmányszabadalmakra, modellekre, mustrákra, gyári vagy kereskedelmi védjegyekre engedélyezett elsőbbségi jogok bizonyos feltételek mellett más államokra is kiterjeszthetnek. A szabadalmazott ipari termékeknek egyik államból a másikba való átvitele nem eredményezi a szabadalom megszűnését. Minden a termelő államban nyert szabadalom az unióhoz tartozó államok mindenikében letéteményeztetik és törvényesen védetik. A kereskedelmi jog minden szövetséges államban kölesimés védelemben talál. A jogosulatlan szabadalommal felruházott találmány vagy védjegy az illető szövetséges állam megkeresésére elkobzandó. Gyanevak ez történet a család cízáttal, hamis vagy ki-gondolt cég alatt, illetve valótlan származási hely feltüntetésével forgalomba hozott árukkal. Minden hivatalos jellegű kiállításon a szövetséges államokból származó iparcikkek időleges védelmet találnak. Minden szövetséges állam az ipari jog védelmére hatóságot s a szabadalma megőrzésére és nyilván-tartására központi helyet állít fel. Bernben az ipari jog védelme céljából nemzetközi hivatal állítatik fel, mely statisztikát vezet, időszaki folyóiratot ad ki s szabadalmi ügyekben mindenemű értesítéssel szolgál.

Látható ebből, hogy a szövetség célja az, miszerint az ipari tulajdonjog ne legyen a haza határain túl vogelfrei, hanem épp úgy, mint a vagyonjog, minden szövetséges államban egyenlő védelemben találjon. A szövetség tagjai az európai államok sorából: Franciaország, Belgium, Spanyolország, Olaszország, Hollandia, Portugál, Anglia, Svájc, Szerbia, Svéd- és Norvégország, Dánia és Holland.

Az 1883-iki szerződés az idők folyamán többféle módosításon ment át az azóta megtartott nemzetközi tanácskozmányokon, melyek 1886-ban Rómában, 1889-ben Párisban, 1891-ben pedig Madridban folytak

le, miközben a jogvédelem egyes ágazataira nézve a szövetség keretén belül kisebb szövetségek létesültek, így például egyik a hamis származási helyek kitüntetésének elnyomása, másik a gyári és kereskedelmi védjegyek nemzetközi beajztromozása céljából.

A szövetség által elért eredmények ugy Németországban, valamint Ausztria - Magyarországon mindinkább felélesztették a szövetséghez való csatlakozás öhajátását, feltéve, hogy a szerződés egyes célszerűtlen pontjai kelően módosíthatnak. Mult év október havában Németország és Ausztria-Magyarország hivatalos képviselői e fölött tanácskoztak Berlinben s ott az a nézet emelkedett érvényre, hogy a hivatalos jellegű szövetség mellett magán jellegű szövetség alakítható, mely időnkénti kongresszusokon tárgyalná az ipari jogvédelem kérdéseit, s az illető kormányok figyelmét a szükséges törvényhozási intézkedésekre felhívná. Ez a nézet a hivatalos jellegű szövetséghez tartozó államokban is visszhangra talált s már ez év ápril havában a különböző országok küldötteiből alakult bizottság megkezdte tanácskozmányait Brüsszelben, hogy a Bécsben megtartandó kongresszust előkészítse. A kongresszus programja szerint tanácskozás tárgyát fogja képezni: a szövetségi szerződés egyes pontozatainak s az elért eredményeknek megbírálása, valamint a tapasztalatok alapján a szerződés egyes pontjainak módosítása, a mintavédelem nemzetközi jelentősége, a származási hely feltüntetése, végül a tisztességtelen verseny.

A bécsi kongresszuson a magyar kereskedelmi miniszterium részéről Ballay Lajos dr. miniszteri titkár, a magy. kir. szabadalmi hivatal részéről Galánffy Sándor miniszteri osztálytanácsos, szabadalmi bíró, az ügyészek iparjegyeslet részéről Falk Zsigmond lovag és Deutsch Izidor dr. vettek részt.

Az ipari jogok védelmére alakult nemzetközi szövetség a legközelebbi napokban Budapestten fog léleszni. A napirend tárgyalására után ugyanis a kongresszus tagjai e hó 8-án Dél felől a bécsi nemzetközi miniszter által rendelkezésükre bocsátott külön vonaton Budapestre jönnek. — Eljönnek többek között: Osterreich

dr. Berlinből, Eisenmann dr. Párisból, John G. Hardy Bécsből, Vivier, Pelletier és Bolton Bécsből, Oskár Hoeft Bécsből, Allart és Boutot Párisból, Amar és Bosio Turinből, Imer-Schneider Genfől, C. A. Martius dr. Berlinből, Pouillet Párisból, Maillard Párisból, v. Schütz a Krupp-gyárak igazgatója Berlinből, Fehler és Loubier Berlinből, Hoenig Olmützből, Heim Bécsből, Gromert Berlinből, Marquet dr. és Glaser Bécsből, Seligmann Berlinből, Iselin Londonból, Pieper Berlinből, Victor Karmin Bécsből Georgi Washingtonból, Mannoury Párisból, Lucien-Brun Lyonból, Pilenko Szt.-Pétervárból, és még számosan. A kérdésben a magyar kereskedelemügyi miniszteriumban folytak az előtanulmányok s hogy a Brüsszelben tartandó nemzetközi diplomáciai értekezleten a magyar kormány képviselője közölni fogja azokat a fölteteleket, a melyek mellett az unióba belépni hajlandó.

A pécsvidéki kőszénbányászat.

A bányajárból a pécsi kamara területén csak a kőszén bányászat van képviselve és pedig igen nagy kiterjedésben, amely még mindig nagyobbodik. Tavaly egy bécsi vállalkozó által a tolna-baranyai határon lévő széntelepeken eszközölt kutatások kedvező eredménye alapján a berlini »Bank-Actien-Gesellschaft für Montanindustrie« megvéve a Rosenfeld-féle bonyhádi széntelepet, megalakította a »Dél-magyarországi kőszénbánya-társulat-ot«, mely a varasdi, nádásdi, hidasdi, váraljai, zsibriki, 6-falui és és apáthi kőszégi széntelepek kiaknázását is tűzte ki feladatának. A kőszénbányák megnyitása érdekében szakadatlanul folytak a munkálatok; naponként körülbelül 200 munkás foglalkozik ezzel a munkával. A berlini bányajárból részvénytársaság, mely Magyarországon több hasonló nagyszabású vállalatot létesített, a budapesti kőszénbányászatot tartva alá ezen vállalat élén. Az említett részvénytársaságok már megalkották az üzleti teendőkkel megbízott igazgatóságot, amely Bonyhádon székkel és melynek igazgatója Schubert Hugó bányamérnök már ugyanott

telepedett. Nagy közgazdasági érdekek fűződnek ezen új vállalat sikeréhez, mert hivatva van ezen az elhagyott és elszegényedett vidéken egy virágzó iparágat létesíteni és a lakosságnak új jövedelmi forrást biztosítani.

Hosszu-Hetény baranyamegyei község is egy bécsi és egy belgrádi vállalkozóval akadozásba lépett a község területén levő kőszéntelep kiaknázása iránt. Az eredmény még ismeretlen előttünk.

Tavaly nyitott meg az Engel A. és fia pécsi cég tulajdonát képező, jó minőségű kőszénben gazdag, a modern bányatechnika vívmányainak megfelelőleg berendezett kőszénbányája, mely ugyancsak az említett cég által létesített bakóca-felsőmindszenti helyi érdekű vasút segítségével csakhamar a legjelentősebb kőszénbányák közt foglal majd helyet.

Kőszénbányáink tavalyi üzeme kielégítőleg alakult. A termelés mindenütt valamivel emelkedett s az árak nem szenvedtek csökkenést, kivéve egy-néhány nagyobb szállítást.

Összes kőszéntünk fogyasztási piaca még mindig csak az országban vannak. A Fiume felé való kivittelt a vasuti tarifa akadályozza.

A munkás-viszonyok rendesek voltak s a munkabérek valamivel javultak.

A magán zártkutatmányok száma 1896-ik év végén 73 volt; a bányaadózás pedig az egész kamara területén tavaly 37,203 frtot tett ki. Az 1897-ik év végén ásványzészetre adományozott terület Baranyában 23,601,466 □², Tolnában pedig 3,556,378 □² volt.

A bányatermelés mennyisége és értéke volt 1896-ban:

1. A Dunagőzhajózási társaság pécsi, vasasi, szabolesi és somogyi bányájában 6,144,403 mm. kőszén 3,219,135 frt értékben. 2. A pécsi püspökség szászvári bányájában 450,206 mm. kőszén 243,111 frt értékben. 3. J. Engel A. és fiai komlói bányájában 8,726 mm. kőszén 3,931 frt értékben. 4. A Dunagőzhajózási társaság váraljai bányájában 26,795 méterna. kőszén 10,718 frt értékben. 5. A nagy-mányoki társ. bányájában 291,000 mm. kőszén 100,500 frt értékben.

6. Rosenfeld B. váraljai bányájában 30,000 mm. kőszén 15,000 frt értékben. Összesen 6,861,140 mm. kőszén 3,692,395 frt értékben.

A legújabb adó.

Most, hogy az Ausztriával tíz évről tíz évre megújítani szokott kiegyezést némi veszély fenyegeti, s a magyar közvélemény sehogy se tud belenyugodni abba, hogy anyagi érdekeiket is feláldozzák a monarchia másik felének érdekében: Ausztriában azon gondolkodnak, hogy micsoda új eszközökkel lehetne a magyarok jóhiszeműségéből olyan hasznot húzni, mely fölérne akár egy kvótamélessel is.

Alig hogy keresték, egy kitűnő eszűkt mindjárt találtak. Az osztrák birodalmi tanács az év elején csinált egy adó-törvényt, amelynek egy része — szinte hihetetlen — arról szól, hogy Magyarország adót fizessen Ausztriának. A törvénybe világosan ki van mondva, hogy azok a magyar vállalatok, amelyek Magyarországon adót fizetnek — ha Ausztriában is működnek, ott újul fizessenek adót. S a magyar államnak és a magyar pénzügyeknek, papírjait Ausztriában szintén nagy adó alá fogják vetni. Ezt az új törvényt megszavazták a nélkül, hogy a magyar kormány beleszólt volna a dologba, s a király már szentesítette is. A jövő év január elején pedig, mikor ez az új adó-törvény életbe lép, bekövetkezik az az állapot, hogy Magyarország éppen akkor, mikor a leghasznosabban tiltakozni az ellen, hogy öt Ausztria kisküldménye, — még többet fog fizetni Ausztriának, mint eddig.

Ez a dolog korántsem oly ártatlan, mint látszik, s noha érték-papírokról van szó, hibás dolog volna azt hinni, hogy ez a kérdés csak a vagyonos osztrákok érdekl.

A magyar állam pénzügyei nincsenek annyira rendezben, hogy nagy kölcsönök nélkül is lehetne az országot kormányozni. Ilyen alá pár hónapja, hogy az államnak, a Rothschild-csoporttól százhuszonhárom millió forintot kellett kölcsönözni kénne, mert ez a pénz a magyar vasutak fejlesztésére szükséges volt. A magyar állam az adósság fejében olyan kötelezvényeket adott a

Rotschildék banksoportjának, a melyek nem heverhetnek éveken át a bankok páncélos pénztárszobáiban, hanem amelyeket szintén pénzézz tesznek az európai tőzsdéken. Ez pedig eddig elég könnyen ment Ausztriában, Németországban és Hollandiában, szinte kapkodták az ilyen magyar értékpapirokat.

Már most jön az osztrák kormány és azt fogja mondani, hogy az új adó-törvény értelmében két százalékos adót vet ki minden magyar értékpapírra, amelyet Ausztriában vesznek. Ezt az adót vagy megfizeti a magyar kormány, s ezt aligha fogja tenni, mert akkor évenként százszázreket kellene kiadnia — vagy pedig az osztrák pénzüemberek fizetik az új kétszázalékos adót, akkor a ma száz forintot érő magyar értékpapírok ára egyszerre le fog szállani kilencvennyolc forintra, mert minden értékpapír után két forint adót kell fizetni.

Énekek már most mi lesz a következőké? Az, hogy a magyar kormány kénytelen lesz újabb kölcsönt fölvenni, s a kölcsön ellenértékül szolgáló értékpapírokat Ausztriában el akarja helyezni, — a száz forintos értékpapírra nem fognak több kölcsönt adni, mint kilencvennyolc forintot. Hogy aztán ebből micsoda nagy kára lesz a magyar államnak, azt könnyű elképzelni. Az államnak ezt a nagy károsodását pedig nemcsak az értékpapírtulajdonosok fogják megfizetni, hanem majd beszedik adóiban akár krajcárjaink is a legszegényebb magyar embertől is.

De nem csupán a magyar állam értékpapíraira vetnek ki adót Ausztriában, hanem minden olyan papírra, amelyet magyar pénzintézet bocsájított ki. Az új osztrák törvény tehát nem csupán a magyar államot fogja érzékenyen sújtani, hanem a nagyobb magyar pénzintézeteket is, nagy kárára a magyar pénzügyosok egészséges alakulásának.

S ezen a bajon ma már alig lehet segíteni. A magyar kormány tétlenül nézte, hogy Ausztriában ezt a törvényt megalkolják. Vagy nem tudta belátni azt, hogy ez az új törvény káros lesz Magyarországra nézve, vagy ha ezt belátna is: nem akart, vagy nem mert elene tenni semmit.

Mikor aztán a veszedelem már a küszöbön állott, az érdekelte pénzüzetek egyenesen felszólították, hogy védje meg a magyar pénzüzet érdekeit. A pénzügyminiszterium erre megindította az osztrák kormánnyal az úgynevezett tárgyalásokat, amelyek rendszerben abból állanak, hogy a magyar kormány szelílen tiltakozik a Magyarországra érdekeit sértő törvény ellen, mire az osztrák kormány ir egy rideg választ, hogy ő a magyar kormány tiltakozását tudomásul veszi, de nem tehet róla. Ezzel aztán az ügy be van fejezve január elsejéig, a mikor megkezdjük majd az adófizetést.

Csak hogy nem eddig van a dolog. Ha az osztrák törvényhozás szűkségét látja annak, hogy támadólag lépjen fel a magyar pénzüzet ellen, — akkor a magyar közvélemény is szűkségét látja annak, hogy ezt a támadást a magyar kormány hasonlóval viszonozza. Készítsen a kormány törvényjavaslatot az osztrák állampapírok és az osztrák pénzüzetek értékpapíraik juttatásának adójáról, ez az egyetlen eszköz, amely az osztrák politika e legújabb furfangja és Magyarországra e legújabb magadóztatása ellen védekezhetünk.

A magyar munkásokhoz.

Korunk egyik igen sajátososos kinövés a szocializmus, mely nagy mértékben fenyegeti úgy az állami, mint társadalmi szervezeteket. Ha még valamelyik társadalmi osztály sorsán javítani törekednék, vagy a sérelmek eltávolításáért küzdene s azért tömörülne, hogy követelje azokat a jogokat, amely őt megilleti, akkor talán nem kifogásolhatnók működését, sőt helyeselnék. De ha tekintjük, hogy a külföldről oly tanok csempésztetnek be, a melyek a társadalmi rendet feloldani igyekeznek, polgáraikat pedig kivételzetni hazafiasságukból: az ilyen törekvés ellen kötelessége minden állampolgárnak állást foglalni; kivált nekünk, iparosoknak, akiknek versenyképességét megakadályozza.

Mert a szocializmus célja nem a létező sérelmek orvoslása, hanem az uralomra jutás. Azok a fennem hangzatott sérelmek csak részben

vannak meg ugyanis, és ezeknek leple alatt csak félrevezetik a munkásokat, akik elég könnyelműen lépnek mennek a tetszetős jelszavaknak. Hisz a nap nap után előforduló különböző sztrájkoknál nem a munkások sorsának javítása a cél, ezek csak felvezetési gyakorlatok, melyek immár megdöbbentő árnyakat kezdenek öltetni.

Kérdem e helyütt a szocializmus mozgalom vezetőitől, akik magukat szóval hazafiaknak tartják, hogy helyes és hazafias dolog-e a magyar munkásokat elégedetlenekké tenni, csak azért, hogy minden munkaadóban és iparosban csak az ő elnyomójukat lássák, amit pedig maguk a vezetők, ha józan észszel bírnak, el sem hisznek.

Avagy helyes dolog-e, kérdem, egy oly hazának és nemzetnek fiaitól, amely nemzet még ma is elsőlétségtől van körülveve, és a melyet ezeréves küzdelmeiben eskis fiainak hazaszeretete mentett meg az enyészettől, hogy azok azt a derék magyar munkást hazafiasságából és a nemzetközti vörös szálónak, a csupán a levegőben létező rögösznek meghódítsák? Mert a szocializmus idegen talajban termett, az magyar nem lehet soha, csak nemzetközi.

Magyar munkások! Forduljatok el az olyan vezetőktől, akik titeket hazafiasságtokból és magyar jellegetekből kivételzetnek, mert az ilyen becsmérelt eszmék mindig vést-hozók voltak hazánkra. Legyetek tehát bizalommal azok iránt a férfiak iránt, akik hazafias szellemben törekszenek a munkás-kérdés sikeres megoldásán.

Schmleier Ferenc.

Hirdetések

jutányos áron fílvétetek a kiadóhivatalban.

VEGYESEK.

Beteg munkások ingyenes szanatóriuma. A budapesti általános munkás betegsegélyző pénztár fennállásának negyedszázados jubileumára.

mañ azaz ünnepelte meg, hogy tüdőbeteg számára sanatóriumot s fűdőltö betegnek részére menedékházat létesített. A pénzár ugyan megvásárolta néhai Bárcy István min. tanácsos szt.-endrei birtokát, ahol az intézet a közegészségügy követelményeinek megfelelőleg egyelőre 20 ágygyal felszerelte, a belügyminiszter engedélye alapján megnyitotta, rendeltetésének átadta és a pénzár beteg munkástagjait abban elhelyezte.

A sanatóriumnak az a célja, hogy a kezdődő tüdőgümőkórnak s más oly természetű megbetegedésnek, amelyek hosszas tartamuk és legnagyobb részét halálos kimenetelűek, lehetőleg elejét vegyék, másrészt pedig, hogy kiállott súlyos betegségek után a lábadozó betegeket a visszaeséstől megóvják, s nekik alkalmat adjanak, hogy testi és szellemi erejüket, illetőleg keresetképességüket teljesen visszanyerjék. Az intézetnek, amely orvos és füstmentes, hegyi levegőjű helyen fekszik, 4 és fél holdas kertje van s nyugotról és északról a szt.-endrei erdős hegyek, keletről pedig a Duna szegélyezi. Az intézet a beteg munkának gondos ápolását, erőteljes táplálékot nyújt s lehetővé teszi neki az egészséges, friss levegőben való tartózkodást az intézet költségén. Ilyenmódon humanus intézet Magyarországon eddigelő még nem volt s az általános munkás-beteg-szegélyő pénzár ezen a téren is uttörőként működött.

Az Országos ipareg, esület végrehajtó bizottsága Matlekovits Sándor elnöklése alatt tartott legutóbbi ülésén több fontos tárgyat intézett el; elhatározta a bizottság azt is, hogy javaslatot terjeszt az igazgatóság elé, válassza meg az az egyesület a kereskedelmi és iparkamarák közötti kapocs állandósítása céljából a kamarák titkárait az egyesület levelező tagjaivá és kérje meg őket az alkalomról, hogy az egyesület ügykörébe tartozó fontosabb észleleteiket közöljék az egyesülettel rendszeresen. Azt is elhatározta a bizottság, hogy az új iparágak meghonosítása és a hazai ipar piortársa tárgyában a kereskedelmi csarnok, a pesti polgári kereskedelmi testület, valamint az országos kereskedelmi és iparszarnok kiküldötneinek részvétele mellett tartandó első értekezlet október 16-

tizedikére hívassék egybe. Együttal megállapította az elnökség azokat a főbb branchokat és iparágakat melyekre kutatásai kiterjedni fognak. Ilyenek egyelőre az építési ipar, a lakásberendezési ipar és a ruházati ipar. A többi szakmákat azután veszi sorra az egyesület.

A szegzárdi iparhatóság kérelme. A szegzárdi iparhatóság elhatározta, hogy feliratot intéz a kereskedelemügyi miniszterhez, — melyben azt kéri, hogy a jövőben ne a munkaadó mesterek, hanem a segítők tartozzanak saját jövedelmök után az adót fizetni.

Kath. legényegylet alakítása Dombóvárott. Többszöri sikertelen kísérlet után Dombóváron f. hó 3-án megalakult a »Kath. Legényegylet«. Bors József osztálytanító, ki fiatal kora dacára nem egyszer adta jelét törekvésének, már régebben foglalkozott egy kath. legényegylet szervezésével, míg végre sikerült neki a dolgot nyélbe ütni. Hogy célját könnyebben elérhesse, dr. Igaz Bélát, a pécsi kath. legényegylet elnökét kérte föl támogatására, ki az egylet megalakítása végett el is jött Dombóvárra. A fent jelzett napon délután 3 órakor vagy 30 iparossegéd gyűlt egybe a róm. kath. iskola tantermében. Miután Nyárády Aladár plébános dr. Igaz Bélát az egybegyűlteknek bemutatta, ez a neki fenntartott emelvényre lépett, üdvözölte a megjelent ifjakat és örömeinek adott kifejezést, hogy oly szép számban jöttek össze az iparos segítők. Ezután fejtegetni kezdte a kath. legényegylet célját, szervezetét és ennek kapcsán alaposan vizsgálta ezeknek eredetét fölemlítvén és rövid biográfiában ismertetvén a kath. legényegyletek első megteremtőjét, a cipészből lett teológust — Kolping Adolft. — Majd lelkes szavakkal szerkenti az ifjuságot ösztöretásra, istenfélelemre, erénys és erkölcsös életmódra, buzdítja őket a munkáságra, önképzésre, szóval oly nemes célokot tűz az iparos ifjuság elé, melyeknek elérésére méltán törekedhet az iparos segéd. Beszédében során fölemlíti még a szakegyleteket, melyeknek tagjai, szerinte nagyobb részt szociálistákból áll; az ezek által hirdett tanokat a társadalomra nézve károsnak tartja és azoknak követelésétől különösen óva inti az ifjuságot. Végül felszö-

lítja az egybegyűltek, hogy nyilatkozzanak az írult, vajjon komolyan akarják-e a kath. legényegylet megalakítani. Az egyhangú igenő válasz után kimondja, hogy Dombóváron a kath. legényegylet megalakult, s miután megmagyarázza, hogy a szervezeti alapszabályok értelmében az egyletnek csak pap lehet elnöke, Nyárády Aladár jelenlevő plébánost tették elnöknek, Világi védnöknek általános helyettes közti Paál József hercegeni felügyelő jelölteti ki; a jegyzőségét Bors József tanító vállalta magára. Következett ezután az alapszabályok felolvasása, de miután ezek a helyi viszonyoknak nem feleltek meg mindenben, azoknak átdolgozása szükséges. A tisztikar megválasztása és az egylet anyagi dolgaira nézve a tárgyalás jövő vasárnapra tüzetett ki.

A vas árának leszállítása. A fővárosi nagykereskedők a vas árárt 80 krral leszállították. A vasárak most sokkal olcsóbbak, mint Bécsben s így minden vesztéség nélkül lehet vasat Budapestről Bécsbe szállítani. Az árhanalytál általban elis intézkedésnek tekintik, amelynél a magyar vasárak ellen irányul. A magyar vas-kartell ugyanis ez év végén lejár és a megújítást, amint látszik ezzel az intézkedéssel akarják megakadályozni.

Munkaközvetítés. A földművelési miniszter a közüzagatási hatóságoktól beérkező jelentések alapján nyilvántartja a munkátkereső gazdasági, erdei és földművelőkésakat. A birtokosok, erdőtulajdonosok, építési vállalkozók levél vagy szóbeli kérdésére a földművelési miniszterium a szerződhetető munkásokra nézve fölvilágosított ad.

A fagyaszott tej. A tejkereskedés fejlődését eddig főleg az a körülmény gátolta, hogy a tej különösen a meleg időben igen gyors romlásnak van kitéve. Ma a tej 80, kedvező körülmények közt legfeljebb 150 km-terre szállítható megromlás nélkül, minél fögva a tejtermelőnek a saját vidékük piacaira kellett szorítkozniok, a ki a tejkivitel létesítéséről pedig alig lehetett szó. E bajon lesz hivatva segíteni Cassé Frigyes koppenhagvi mérnök tanulmánya, mely által lehetővé tétetik, hogy a tej fagyaszott állapotban szállíttassék. A fagyaszott tej, a nélkül, hogy frissességéből és jóságából valamit vesz-

tene, hetekig kibírja az utat, mint azt ama kísérlet igazolja, mely a foltaláló általa földművelési miniszter megbízottai jelenlétében eszközöltetett. Dániából ugyanis 300 liter fagyasztott tejet indítottak utnak Magyarország felé, mely szeptember 19-ike óta nyári melegben volt uton s október elsőjén Budapesten felbontván, a tej teljesen frissnek, romlatlannak s kitűnő ízűnek találtatott. Az új találmány, ha igazán beválk, gyökeresen megváltoztathatja mostani tejgazdaságunk viszonyait.

Szállítás a közös hadsereg számára. A közös hadügyminiszter ma arról értesítette az országos iparügyesleket, hogy a szabad versenynek fönttartott különböző cikkre a szokásos pályázatot kiírta. Az egyesület az érdekelteket tájékoztatni kívánja arról, hogy a szállítandó főbb cikkek a következők: 3000 grammura prémzállér, bunda és atilla-bőrbelék; 22000 drb eskő, 7000 fez, nagyszámú fővegfőrszerelesek, patronartórk, szjcsatok; hettefél millió rézszomb, 70000 pár keztű, 200,000 nyakraváló, nagymennyiségű zsinórat és paszománt, lánczerők, kengyelvas, nyeregvas és felszerelések, vizeskanna, bádög-főzőedény, dob, jelzőtrombita, kötelek és zsinórok, vedrek és szögek (25 millió, kötött és szövött mellények (56.000 drb), ugyanolyan alsónadrágok (19.000 drb) stb. A cikkek 1898-ban négy részletben szállítandók. Pályázatok az évi november 22-ig nyújtandók be a közös hadügyminiszternél. A vádium 5%. A pályázati feltételek az országos iparügyeslet iróddáj (Ij-utca 4. szám) megtekinthetők.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara szeptember 29-én tartotta meg a nyári zsinat után első közgyűlést Tauszik B. Hugó elnöke alatt. Elnök jelentette, hogy a kereskedő-tanonc-iskolák szervezetét és tantervét a kereskedelemügyi miniszter a vízszonyok tekintetbe vételével újra átdolgoztatta. A vízvezetékek berendezéséhez szükséges anyagok oly minőségben és mennyiségben találhatók hazai gyárasainkban, hogy a vízvezeteket berendezett városok és vállalatok egész bizalommal fordulhatnak a hazai gyártmányokhoz. A marosvásárhelyi alsó vasuti állomás kibővítése csak részben a

gabonaraktár elejtésével nyer meg oldást, a kereskedők használatára tervezett vasuti telefon-állomás felállítására pedig egyes megtagadtattott. A kereskedelemügyi miniszter a sepsi-szent-györgyi első székely szövő-gyárnak az eddiginél nagyobb segélyt nem ad. Ezek a közlések némi lehangoltságot keltek. Örvendtes tudomásul szolgált azonban, hogy a százeréni kádár-iparosok faanyag szükséglete a görögynyi kincstári erdőből kellőképen kielégítetik, hogy a posta utalványok érvényességi határidejét a kamara indokolt feliratára 7 napról 14 napra emelte föl. A háztelek ügyében bizottság küldetett ki, mely bizottság feladata leszzen a jövő közgyűlés előde véleményes javaslatot terjeszteni. A párisi nemzetközi kiállítás ügyében határozatilag kimondatott, hogy a kamara minden lehető megtesz arra, hogy kerüljenek kiválóbb termékei a kiállítás képviselve legyenek. Örvendtes tudomásul szolgált a kereskedelemügyi miniszter azon leirata, hogy a kamara 1896. évi jelentésében felsorolt óhajokat és panaszokat tárgyalás alá veendi, valamint, hogy erre felkérte az érdekeltektársminisztereket is. Az üveggyárosok érkezetéből a kereskedelemügyi miniszterhez felterjesztett sérelmek orvoslására a kamara teljes erővel közreműködik. Hogy az ez év őszén 302 székely fiu helyzetett el s hogy e célra újabb ezer forint segély engedélyeztetett, örvendtes tudomásul szolgált. Kimondatott az elnök indítványára, hogy a kamara ez ügy támogatására pénzalapot gyűjtson össze. A pozsonyi társ kamarának a Duna-Ódera-csatorna kiépítése ügyében kelt feliratát a kamara pártoló felterjesztéssel támogatja. Hasonlóképen támogatja a kolozsvári kamarának vándor-raktárak visszaadását ügyében tett felhívását.

A kivándorlások ellen. Nagy éberségre van szükségük a hatóságoknak, hogy elzárhassák azokat az ereket, melyekben keresztül az ország vére szívórog ki: a kivándorlások útját. Legutóbb a külügyminiszteriumból értesítették hivatalosan a belügyminisztert, hogy milyen valótlanságokkal csalogatják a hasonlósgú ügynökök a jóhiszemű népet, romlásukat okozva. A belügyminiszter erre körendeletet adott

ki, melyet az ország minden községében ki fognak függeszteni. A miniszter elmondja a körendeletben, hogy az ügynökök képekkel illusztrált ismertető leírásokat osztogatnak szét a nép között — különösen a némi vagyonnal is bíró földművelőkre pályáznak. Csábító képeket festenek a tengerentuli paradicsomokról a hiszékeny népnek — persze, hazugság az egész. Azt mondja például a miniszter körözvénye:

A képekkel is illusztrált ismertetések kiemelik, hogy az amerikai földek termékeinek, szerfeltelt jutányosak, az éghajlat jó, fa, víz és vadban nagy a bőség; de arról hallgatnak, hogy e területek őserdőkből állanak, melyek kiirtandók és nehezen művelhetők, hogy három év multán a kenyerel szűken megtermeljék, hogy a kivándorlóknak szerezsen munkásokkal kell versenyezniök, kikkel a verseny felvenni nem képesek, a fa használatok ugyan, de pénzértéke nincs, a vad csak arva való, hogy a háziállatokat pusztítsa.

Akik felülnek a fosztogató kufárok, csak akkor látják, hogy becsapódtak, mikor már késő van s Amerika vadon vidékén egy-két év lefolyása alatt anyagilag és testileg tönkre mennek. Boldog aki visszatérhet közülük hazájába!

Az aradi kereskedelmi és iparkamara szept. 30-án tartotta a zsineteket után első ülést Kristyóry János elnöke alatt.

Az ülés az elnöki közlésekkel vette kezdetét. Ezek során bejelentette a kereskedelmi miniszternek a monografia kiadásáért küldött köszönő leiratát, továbbá a következő leiratoat: a miniszter az aradi kamarai kerületben két raktárszövetkezetnek és öt alkalmi egyesülésnek összesen 2600 pár hónapv bakkancs szállítására ad megbízást; az aradi bírójari raktárszövetkezetnek ötezer fnt kamat nélküli államkölcsönt engedélyez és folyózat teszi nyolc évre a szövetkezt fennlevő tartozásai után fizetendő kamatot; értesít a miniszter, hogy az üzleti titkok megvédése iránt a büntető törvény reformjánál tesznek majd intézkedéseket; tudatja, hogy a telefon használati díjakat nem szállíthatja le, ellenben a kamara azon felterjesztésének, hogy a postautalványok érvénye 7

nápról 14 napra emeltessék, eleget tett. — Jelentette elnök, hogy a petrosényi iparostületet záslószentelése alkalmából üdvözölte a kamara, a makói iparostület záslószentelésén pedig kiküldöttei által fog részt venni.

Az elnöki közlések után Braun Ede levelezőtág indítványt adott elő az *élesítőtágítás terén a hamisításokkal és hamis árjelzésekkel elkövetett visszaélések* orvoslása céljából. Az indítványt kiadták előzetes tárgyalás végett a közös bizottságnak, mely a jövő teljes ülésen fogja azt határozathozatal végett bemutattani.

Tudomásul vette a teljes ülés a kereskedelmi miniszter azon leirátát, melylyel a tavalyi kamarai zárszámadást jóváhagyta és tudtja, hogy a dévai pénzügyigazgatóság a kamarai folyó és hátralékos illetékek szigorú behajtására utasította.

Hrád és Boica községek vásárrendtartási szabályrendeletét jóváhagyásra véleményezte a teljes ülés, míg a kétegyházi és békési indóházi utak közevetvámfizesszályzatát helyesen és elfogadhatónak mondotta ki.

Azután a pozsonyi kamara felterjesztése kapcsán elhatározta a teljes ülés, hogy felir az iránt, hogy a Duna-oderaí csatornát építsék ki először a tervbe vett vízi utak közül, még pedig úgy, hogy az Dévényfél és ne Bécsnél torkolják a Dunába.

Ezután egész csomó segélyezés iránti kérvényt intéztek el, valamennyi elutasítólóg, mert a kamara budgetjében ugys oly nagy tételekkel szerepel különösen a kereskedelmi és iparkutatási célok rendszeres segélyezése, hogy esetről-esetre való segélyek nem adhatók még azon felül.

Majd a házépíté-bizottság tett jelentést azokról az intézkedésekről, melyeket a kamarai *höz felszerelése és berendezése* céljából fogantatosított. Ugyane bizottság jelentést tett a ház beburorásival járó költségek három évre felszavta fogása a buggethe felvételni.

Ezután tárgyalott a kamara jövő évi költségvetési előirányzata. Miután ez az előirányzat már azt az állapotot tünteti fel, melyben a kamara a házépítése folytán lesz, érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy

a budget (a ház bérjövédelmét is beszámítva) 15.326 forint bevételt és (a kamarai házat terhelő kölcsönök törlesztését, sőt a helyiségek beburorásának $\frac{1}{2}$ -rész költségét is beleszámítva) 14.966 frt 90 kr. kiadást mutatja, minélfogva 359 frt 04 kr. fölösleggel záródik. Ennek folytán az eddigi $\frac{3}{10}$ -os illetékkulcs marad jövőben is alkalmazva és azok a hiresztelések, hogy a székház építése miatt az érdekeltek magasabb kamarai illetékek lesznek kénytelenek fizetni, nem bizonyultak valóknak.

Végül a délvideki földmívelők együletének megkeresése folytán határozatba ment, hogy a kamara megkéri a kereskedelmi minisztert, vezesse be a magyar államvasutak gépgyárában a gőzekék gyártását.

Ezzel letárgyalatván a napirend, felvetett Bauer Gyula sürgős indítványa, melyet az ülés elején jelentett be. Elhöz elsőnek Braun Ede lev. tag szóllalt fel, kijelentve, hogy a cseh lapok agitációja dacára a magyar lisztek Csehországba való bevitelle napról-napra szaporodik. — Nézete az, hogy addig, míg az igatás csak a lapokra terjed ki, a kamara részéről semmi lépésnek nincs helye és messzire vezetne, ha a cseh újságok támadásai miatt önálló vánterületet kérnénk.

Bing Vilmos szintén a Braun Ede felszólalásának szellemében beszélt s a Bauer Gyula hazafias felháborodásából eredő felszólalásával ez ügyet befejezettek tekintti. Helyes, hogy az ellenünk való támadásokat e helyen visszatüsitjük, de tovább ne menjünk.

Bauer Gyula a zárszóval élve, kifejti, hogy legjobb intencióból szóllalt fel mint magyar ember, mert őt végig sérti az a felháborító eljárás, melyet a cseh sajtó a magyar terményekkel és termékekkel szemben tanusít. Ezt meg kell belyegezni és sütkészes, hogy a magyarfaló cseheknek megadásék az a lecke, melyet megérdemelnek.

Miután még a titkár és elnök szólltak az ügy befejezeteitől és a teljes ülés ezáltal megelégedett azzal, hogy e kérdés a kamarában felhozatott; ha azonban a cseh hatóságok élnek ellenünk sérelmes eszközökkel, a kamara meg fogja tenni azok orvoslására a szükségeseket.

Idegen gabona beözönlése. A belöldi termés rossz eredménye következtében óriási mértékben indult meg a külföldi gabona beözönlése Magyarországra. Mint nekünk írják, a napokban érkezett meg Galacba öt óriási orosz gőzhajó, melyek oroszországi búzát hoznak föl a Dunán Budapestre. Az összes hajótársaságokat ugyanilyen szállítványok foglalkoztatják s az Alduna telve van oly hajókkal, melyek idegen gabonát visznek Magyarországra. Oroszországon kívül főként Bulgária küld nagy mennyiségeket, sőt Fiume felől is áramlik be külföldi gabona mihozzánk, nevezetesen kukorica és köles Romániából, továbbá zab Törökországból. Szóval: ez idén a különbözö termelő országok épp úgy tekintik Magyarországot, mint a többi gabona-beviteli államokat s most épp úgy meszforognak nálunk a világ legkülönbözöbb búzája, mint akár Svájcban vagy Angliában.

Nagy sikkasztás egy betegsegélyező pénztárnál. Újpesten már hónapok óta beszéltek, hogy az ottani iparostület betegsegélyező-pénztára nincs rendben. A hír eljutott az elsőfoku iparhatóságig is és élvánka Pál főszolgabíró, Szentesi Adárd vármegyei számvény, Zsolodos János főjegyző és Mady Lajos iparhatósági biztos tegnap megvizsgálták a pénztár kezelését. Mindjárt a vizsgálat elején a bizottság nagyermű szabálytalanságokra és sikkasztásokra jött rá s ezért élvánka főszolgabíró Javorniczky János pénztártos, Szávay István ellenőrt állásukról felfüggesztette s ellenük, valamint az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok ellen a fogymelni és bünygytaszogatást azonnal megindította. A vizsgálat folyamán aztán kiderült, hogy Szávay István sikkasztás és közökirathamisítás miatt már kétszer is börtönben. Most, hogy ez kiderült, az uppesti iparosok nem is csodálkoznak, hogy ilyen ember ezekkel károsította a pénztárt. Az iparostület pénztártárt ideiglegesen most Rein Ede és Szegelety István vezetik.

Frányó János, mint hálas utókor. Frányó János kömüvesinas Füzess-gyarmaton. A neve azért felfigyészere méltó, mert ez a nagyreményű ifjú, mint tudóstónk írja, a tolvajságnak meglehetősen uj

formáját találta ki: zsebmetszést követett el egy középületen. A dolog úgy történt, hogy Füzess-Gyarmaton most rakták le az új községébe alapkövet. Már most Franyó János, a ki ott dolgozott a palár mellett, így okoskodott, hogy ha a kabátján van zsebmetszésre alkalmas zsebe, miért ne lehetne a házának meg zsebmetszésre alkalmas alapköve. Másnap este nagy murról volt a korcsmában, a kömves mas ivott és aranyakkal fizetett. Ezzel gyamussá tette magát, bekísérték s a rendőrségnél csakhamar kiderült, hogy Franyó János az ünnep után fölemelte a községébe alapkövet és kiszedte az arany és ezüst koronákat, a nikkelt és bronz filléreket, a melyeket oda a házias utókor számára befalaztat. Az elmesés mas most a börtönben várja, hogy mit csinál a lálatán jelenkor azzal, a ki át akarja venni a házias utókor szerepét.

Világhírű magyar tudós Amerikában. Amerikában, Chicagó városában él egy világhírű hazánkia Tesla Miklós mérnök, a ki Gospelsport városban született, a hol atyja gör. kel. esperes-páncs volt. Tesla a villamoság terén olyan felfedezéseket tett, a mikkel messze túlhaladta mestereit, Edison, a kinek egy ideig dolgozott. Ő már 5 évvel ezelőtt tudta a drótnélküli táviratozás titkát. A »New-York Herald« 1893. évi április 29-iki számában beszámoló Tesla nek egy St.-Louisban tartott előadásáról, a a minőt Amerika még nem látott és nem hallott, többek között ezt írja: »Tesla nevé az imádat bizonyos nemével szokták emlegetni, mint oly emberét, kinek varázserceje és hatalma van a természet legmegfoghatatlanabb titkain. A tudomány legmagasabb fokán álló emberek nemcsak az Egyesült-Államokban, de egész Európában azt állítják, hogy Tesla csak most kezdte feltárni a világ előtt nagyfóntosságú találmányának eredményét és hogy rövid idő múlva oly találmánnyal fog elkábilni, a mely a mai villamos tudomány annyira fölül fejez muni, a mint fölülmúta hajdan a telegráf a postakocsit.« Hír szerint most olyan villamos készüléket talált föl, a melyvel állítólag minden emberi betegségét meg lehet gyógyítani. Az amerikai és angolországi lapok

csodás dolgokat irnak mérhetetlen tudományáról.

Hatvan év reverendában. A vatikáni hatalmas oszloposarnokában orvosok gondozó keze vezet egy gyöngy aggot. Apólok kísérik, imádkozó papok követik. Aggódnak örege mind, mert leszámolni készül már vele az aggkor s vajh jön-e érdemes utód helyébe. Es kinn az utca népe meg az egész világ osztja a könnyeket, aggodalmát, mert az a töredezett ember egy félg szent; a keresztény világ feje, a pápa, aki imába merülve fohászodik a föld felett. Hatalmas trónjához, hogy engedje még élni csak addig, míg beköszönt az új esztendő, mert akkor lesz hatvan esztendeje, hogy az Úr szegény szolgálóján fölmenték. Rómában már készülnek a ritka ünnepekre és fejedelmi pompával fogják megülni a ritka évfordulók legkritikáit.

A paradicsom halottja. Ádám és Éva óta talán senkinek sem okozott nagyobb bajt a paradicsom, mint tegnapelőtt a szegény Leiten Mihály kőköszél lakos kis fiának. Még Ádám Évának csak számtüzésbe kellett a paradicsomból menni, a kis fiúnak halálát okozta a paradicsom, de nem a bibliai paradicsom, hanem a tüzehelyen levő, forró paradicsomlé. A mint a kis fiu a fazékkal babrált, az fölborult s a forró paradicsom mind a fiura ömlött. A szenvedett égési sebek oly súlyosak voltak, hogy azokba a fiu másnap belehalt. Az ekeki szolgabírósg megindította a vizsgálót annak kiderítésére, hogy a paradicsom tragédiát nem bűnös gondatlanság okozta-e.

Az amerikai postabélyeg jubileuma. Az amerikai kormány ezelőtt ötven évvel adta ki az első levélbélyegeket, az amerikai levélbélyeg tehát most 50 éves jubileumát ünnepelheti. A levélbélyeg különben egészen legújabbkori találmány, mert az amerikai levélbélyegek előtt hét évvel jelentek meg Angliában és az első »ragtapaszkek«, mint ahogy a levélbélyegeket annak idején az angolok gnyosan elkeresztelték.

Hamis befirtosok. Egy ismeretlen pénzhamisító banda az utóbbi időben meglehetősen sikerrel gyártja a hamis ezüst firtosokat, mert minduntalan lehet találni a forgalomban ilyen hamisított pénzt.

A hamisítók leginkább a postahivatalnoknál, hol nagy a forgalom, csuszátják el a hamis pénzeket, amiért a kereskedelmi miniszterium óvatosságra inti a postahivatalokat az ezüst firtosok elfogadásánál. A hamisítványok ólom, ón és antimon keverékből készülnek, osztrák veresétek s 1877. évszám van rajtuk. A hamis pénzeket meglehetősen ügyesen csinálják, de azért meglehet ismerni, mert színtük felütőn szürke, széliratuk hiányzik, vagy elmosódott és sulyuk könnyebb a valódinál. A hamisítók úgy látszik — valahol Budapest környékén tanyáznak, mert itt akadnak a leg több hamisítványra. A hatóságok erőlyen nyomozzák a hamisítókat.

Leleplezett tanító. A »Félegy-házi Híradó« azt írja, hogy a majnai tanító, Sasváry Sándor ezelőtt öt esztendővel hamisított képesítő okmány alapján és mindenféle szédélcegek segítségével nyerte el a tanítói katedrát, melyről azóta zavartalanul folytathatta hivatalban tanítói működését. Nem is igen jöttek volna rá üzemlemb, ha nem kísérti meg egy újabb téren, a házassági szédélcegek terén tehetőség. Sasvárynak ugyanis olyan szerencséje volt a nők körül, hogy egy bajor apca-nővendék megszökött miatta a kolostorból. Amig ezzel folytatta viszonyát, addig egy másik leányt már-már eljegyzett, de ez okozta vesztét. A menaszszony bátyja bizalmatlankodott s lapozgatni kezdett a tanítóképző könyvekben, de Sasváry nevére ott nem talált. Az igazgató értesült a dologról, igazolásra szólította föl Sasváryt, majd felfüggesztették állásától s letartóztatták. A szélhalmis tanító azzal védekezett, hogy ő esett áldozatul, amennyiben vele a »Fehér ló« szállóban vizsgázt tételt, sőt 100 firt vizsgádját is lefizették. A bíró vizsgálat folyamában van.

A cukorprémium. Egy francia lap találon jellemzi a cukorprémium viszásságait. A francia háziasszony mindig nagyon büszke vele arra, hogy kitűnően ért a gyümölcs befőzéshez. Most azonban a befőtett Angliából hozták, mert sokkal olcsóbban jut hozzá. Ezután a lap kiszámítja, hogy mi a kulömbésg a cukor ára között Londonban és Párisban. Párisban egy kiló cukor

ára 1.05 frank. Ebből 0.27 a termelőé, 0.09 a finomítóé és 0.09 a kereskedőé, míg 0.6 adó fejében fizendő. Londonban azonban, mint-hogy ott sem cukoradó, sem pedig prémium nem létezik, a cukor 0,27 frank. Tekát a cukor ára alig egy negyede a párisi árnak. Franciaországban tehát ama előny, hogy ott terem a legkitünőbb cukorrépa, azt a hasznót nyújtja, hogy polgárai négyszer olyan drágán fizetik a cukrot, mint az angolok, melyek és Franciaország mégis makacsul ragaszkodik a cukorprémiumhoz. Ha Franciaország a prémiumot megszüntetné, ez a legostobább állami intézmény valészintleg mindenütt megszünnék. Csodálatos, hogy a francia nép, mely milliókat fizet azért, hogy az angoloknak olcsó cukrok legyenek, még máig sem tudta a kormányt a prémium megszüntetésére kényszeríteni. De nemcsak a franciáknál van az így. Hisz nekünk is milliókba került az, hogy máskor cukrutak olcsóbban fogasszák, mint mi, a kik a répa termesztéssel foglalkozunk.

A történelmi kiállítás palotái
Az ezredévi kiállítás legszebb, nemzeti szempontból legjellemzőbb része a történelmi kiállítás volt. A nemzet kulturáját feltüntető, milliókat érő kincsek az építészeti remek palotáiban voltak elhelyezve. Országoszeret nyilvánult akkor az az óhaj, hogy a kiállítás történelmi csoportját állandóan fenntartsák. De mert kevés költségkülönbözöt miatt csak potemkin-falakból építették föl az épületeket, egy páratlanul szép és gazdag múzeumból kellett lemondanunk. Mindössze annyit értünk el, hogy az épületek fenmaradásá tiz esztendőre biztosítva van, a mennyiben a földmivvelésügyi miniszter fogja az épületek fenntartását és a szükséges melléképületek, valamint épület-számnyak kiépítését végeztetni. Az ez évi tartózkodási és fenntartási költségekre tízezer forintot fordítanak, hasonló összeg van felvéve a jövő évi költségvetésbe is.

Dal a hosszunapról. A lelkiismeret, az ember saját lelkiismerete a legtöbbször egy optimista vitaközö: az ember nagyon könnyen elhitet vele mindent. Különösen pedig hízelkeny az ifjabb generáció lelkiismerete. Hogy egye-

nesen onnan vegyünk példát, a miről szólni akarunk: a harminc negyven év előtti zsidók szentül meg voltak győződve, hogy ha hosszunapkor egy imát elfelejtnek elmondani, az új évben valami baj éri őket. És a legelső hideglelésnél azt mondta a lelkiismeretük, — a kit ők nem tudtak megcáfolni —: ezt az a kifejezett imádság okozza. Az ifjabb zsidó generáció ellenben nem tartja veszélyeztetnek az egészségét, épségét és keresetét azáltal, hogy a hosszunapkor alig imádkozik valamit, sőt — nem is bójtöl. Az ifjabb generáció lelkiismerete föllázad ezen vállalatlanság ellen, de az ifjabb generáció elhíheti a lelkiismeretével, hogy nekik nincs annyi vétkük, a miért bójtölni kellene. Az ifjabb generációnak reális alapon számító tagjai pedig azt kérdezték a lelkiismeretülr: »Mi haszna van az istennek abból, ha én bójtölök? — És a lelkiismeret tudatlan. A lelkiismeret csak furdál, de ezen az esztendőlyos munkán kívül semmihez sem ért. legkevésbé pedig ilyen kérdések megoldására. Innen van az, hogy az ifjabb generáció ronlik az erkölcsökben és hosszunapkor bezárja ugyan a boltot, de — nem bójtöl. Ezt azonban csak bíccellel teszi, mert a látogatottabb helyekre könnyen betoppant a közfelháborodás; a félreesebb és diszkrettebb vendéglőknek azonban igen sok hosszunapi vendégük van, ugy, hogy a bójt alkal-mára — négyszer annyi fogy el; mert ha az ember már nem bójtöl, legalább étkezzeék jól a véték-ből. Így aztán mindenesetre sokkal kényelmesebben és türelmesebben lehetett várni azt a három eszlalgot, a mely a bójt megszüntését jelzi. A minapi borús idő különösen kedvezett a bójt elbicelelései-nk ürtügye. Valaki egy hitorsorsát azon kapta, hogy ebédel.

— Micsoda, hát te már eszel? Hosszunap van és te nem bójtölés? — Kérlek, ebben a borús időben ugys hiába várnék arra a három eszlagra . . .

Szóval, igaz van Bodnár Zsigmondnak. Az erkölcsök romanlan, s a zsidóság ifjabb generációja hosszunapkor sem bójtöl.

Az építő iparosok téli tanuloyama a budapesti m. kir. állami ipariskolában. (Budapest, VIII. ker. Népszínház-utca 8. sz.)

Ebben az iskolai évben is november 2-án nyílt meg. A beiratás október 15-től október 30-ig tart. Vidékiek levélben is jelentkezhetnek. A beiratási díj 2 frt; a tandíj 10 frt; szertári biztosíték 2 frt. A tanuloyan négy téli félévre terjed s évenként november 2-től március végéig tart. Tanulóul felvétetnek a 15. életévet betöltött, irni, olvasni és számolni tudó kömüves, kőfaragó- és ácsesgedek, valamint a 15. életévet betöltött, irni, olvasni és számolni tudó kömüves, kőfaragó- és ácsantoltek, akik legalább egy évet töltöttek már gyakorlatban. A beiratásnál elomutatandó irományok: 1. az illetékes közigazgatási hatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvány 2. a végzetési iskolai osztályokról szóló iskolai bizonyítványok, 3. munkakönyv, vagy az illetékes elsőfoku iparhatóság által hitesített munkabizonyítvány, 4. városi, községi, vagy kőorvos által kiállított hivatalos orvosi bizonyítvány és himnólistási bizonyítvány.

Szocialista Tanítói Szervezet.
A »Budapesti Napló« írja: Valószintleg nem sokára lesz már ilyen is, mert a kicsi fizetésű tanítók között néhány tanító aláírású felhívások cirkálnak, amelyben a néhány tanító tanító arra szólítja föl a többi, hogy miután semmi egyéb igyekezetük nem használ és helyzetükön képtelenek javítani, csatlakozzanak a szocialdemokrata párt-hoz s küzdenek az ekszisztenciájukért a nemzetközi zászló alatt. Előre látható volt az, hogy a szocialdemokrata párt propagandájából nem fogja kifelejteni azokat a tanítókat, akiknek minden törvény dacára hét-három száz forintot fizetnek a küszög, vagy a felekezetek egy esztendő munkáért. A tanítósnak ezek a mód nélkül nélkülözö pártai úgy látszik, örömmel fogadták a közzik dobott reményeséget s csakugyan készülönek valamire a szocializmus jelzava alatt. Ezt természetesen úgy lehetne eszlájában elojtani, ha végre komolyan gondolna a törvényhozás a nagy, intelligens tanítói osztály helyzetének javítására, mert hogy az tarthatatlan, azt mindenki látja.

A buza-király. Egész Amerikában ez a neve egy Argentínában bevándorolt olasznak, a kit tulaj-

donképen Guazone-nek hívják és a ki rengeteg buza-ültvényeivel néhány év alatt óriási vagyon szerzett. Guazone birtoka 67.270 holdra terjed és a legtermékenyebb fajtájú föld. Minden évben sok ezer munkás foglalkozik e földeken, melyek egy évi termése átlag 3000 vasuti kocsi telt meg.

Lapkiadó-tulajdonos:

A pécsi ipartestület.

A szerkesztésért felelős:

Ballier Sándor.

HIRDETÉSEK:

Gyümölcsfa-eladás.

A „Pécs-baranyai kertészeti Egyesület” kertjének kisajátítása folytán a f. év őszén közel

20.000 drb.

válogatott, legnemesebb fajú

gyümölcsfa

kerül eladásra; a három osztályba sorozott fák árai:

I. o. II. o. III. o.

Darabonként: 40 kr. 30 kr. 20 kr.

Százanként: 36 frt. 26 frt. 15 frt.

Megrendeléseket elfogad:

Kim Gáspár egyf. igazg. Pécssett,
Ferencciek-utca 42. szám.

Saját gyártású

gépszijjak

a legjutányosabb áron és legjobb minőségben kaphatók

Höfler testvérek

és társa

bőr-raktárában

Pécssett.

JAJ DE FÁJ

a tyukszemem, hamar elfutok

REISCH JÁNOS

cipészhez és csináltak magának egy pár jó cipőt, mert csak ott lehet jó lábhoz álló és kényelmes cipőt kapni.

Üzlete Széchenyi-tér 8. sz. az új takarékpénztári palotával szemben.

Új törlesztési kölcsön

a phyloxera által elpusztított de újjonnan befásítandó

szőlőkre

5 1/4 % -ot 15 évi törlesztés mellett, — továbbá termő-szőlőkre 4 % -lék, — földbirtokra 3 1/2 és 4 % -lék, — házakra 4 % -lék 50 évi törlesztésre ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kros levélbélyeggel ellátott megkeresésekre

Horváth Ede,
Pilis-Csabán.

Germán Ferenc

asztalos-mester

PÉCSETT,

Apáca-utca 7-ik szám

(Saját házában.)

Elvállal minden szakmájába vágó munkákat, egyúttal:

Épület-, stilszerű butorokat, templom-, szálloda- és kávéházberendezéseket, portálok, parketták- és padlók készítésétstb.

Kívánatra rajzokat és terveket is készít.

Telefonösszehívattási szám 78.

SCHÖNWARDL IMRE

órák, ókszergyáros és látszerész.
Fűzött a „Hattyú” épületben király-főu.

Gyári Főraktár

legszébb pártisi és küljöldi ezerekből

Uri és női aranyláncok
legszébb és legfinomabb szíj- és ezüst-órák
EZÜST

EVŐKÉSZLETEK ÉS DISZTÁRGYAK
raktáronként mindig kész választékban

A legjobb minőségű

Berendorfi alpacca, china-ezüst tárgyak
gyári raktára

Finom arany karláncok és jeggyűrűk

URI ÉS NŐI GYÜRÜK

„FRANCZIA”

salon-, iroda- és ebresztő-órák
„Pártisi” színházi és labori látszővek
legnagyobb választékban

HŐ ÉS LEÉGULYMÉRŐK

Legjobb anyag, esüst, állag és leátsőlékszással

Szemüvegek és orrcsütetők

legfinomabb hegyi jepecek és kristályüvegekkel

EGYÉB OPTIKAI ESZKÖZÖK

Főraktára

Minden e szakmába vágó
javítások a legjobban és pontosan
készíttetnek.

Saját Vésnöki Műterem

a legjobb kor igyánynekek megfelelőleg berendezve, ahol mindennemű vésnöki munkák u. m.

Monogramok ezimerek és clobek
legjutányosabb ár és pontos kiszolgálás mellett
eszközölletnek.

Gyermekruhák!

Az igen tisztelt
szülők figyelmébe!
olcsó és csinos ruhák
diákok részére kaphatók.

SCHMITZ SOMA

üzletében
PÉCS.

✎ Király-utca, bazár-épület. ✎

ASZTALOS NÁNDOR

lakatos-mester.

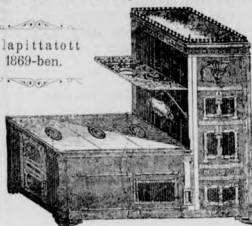
(Ó-posta-) Perczel-utca 10. szám, saját házában.

Elkészít minden új
épület lakatos munkát,

ugymint:
legezőszerűbb vasredőnyöket,
KÖZPONTI-FÜTÉST,
ajtóbetevőruzókat, vasajtókat,
takarék tűzhelyeket,
valamint csereppel rakva

BOGRÁCS KÁLYHÁT,
mindenféle kályhákat,
villámharitókát, hazi sürgőnyt,
vasrácsoszatokat, sirbolt kerítéseket,
* minden e szakba való munkákat
* javításokat
gyorsan és lehető olcsó áron.

Alapított
1869-ben.

Herczeg Testvérek fémárugyára Pécs.

Van szerencsém a l. cz. közönségnek szives figyelmébe ajánlani

minden néven nevezendő *mér-*
legelőket, szőlőpermetési
szénkénegező gépeinket
kezeség mellett: *szőlő-*
védő-bűntök bármely sor-
kozatra, *vívesztéket,*
fűrdőberendezéseket, an-
gól árasztóhácskákat a leg-
újabb stílus szerint a leg-
újabbakban árban szállítunk.
Öntünk rajz és minta szerinti
rez, érc, és vasból. Vaszer-
tergőlapokat, valamint ezüst,
arany és nickelezések lehető
legelőbb árban eszközölnk.

✎ Építési- és löszerszám-beretékek, pineze-berendezési eszközök, valamint gépeink, gépszij és gummi-esővekből nagy raktárt tartunk. ✎

Szénkénegező gépeinket jótállás mellett próbára is kiadjuk.

Az ezredéves
országos kiállításon
az állami ezüst
éremmel és a mille-
niumi nagy érem-
mel kitüntette.

Az ezredéves
országos kiállításon
az állami ezüst
éremmel és a mille-
niumi nagy érem-
mel kitüntette.

PÉCSI TEJGSARNOK

csemege-sajt-gyára és első magyar pogácsasajt-gyára

✎ ✎ PÉCSEFT ✎ ✎

ajánlja következő kiváló minőségű különlegességeit:

Pécsi csemege-sajt.

Impériál-sajt.

Pécsi pogácsasajt (kvárgli).

Trappista-sajt.

Pikáns sajtocskák.

Kitünő édes tea-vaj.

Legjobb minőségű teljes tej, 1/2 literől kezdve zárt palackokban házhoz szállítva kapható.

Előjegyzések elfogadotnak a pécsi tejcsarnok iradalmelyiségében (Siklósi-országtut 16.) s a következő fiók elő-
rusító helyiségekben: Széchenyi-tér (Loewy-palota), Király-utca 34. és Kálvária-utca 2.

✎ Vizszentelárusítók részére árlappal kívánatra készséggel szolgálunk. ✎